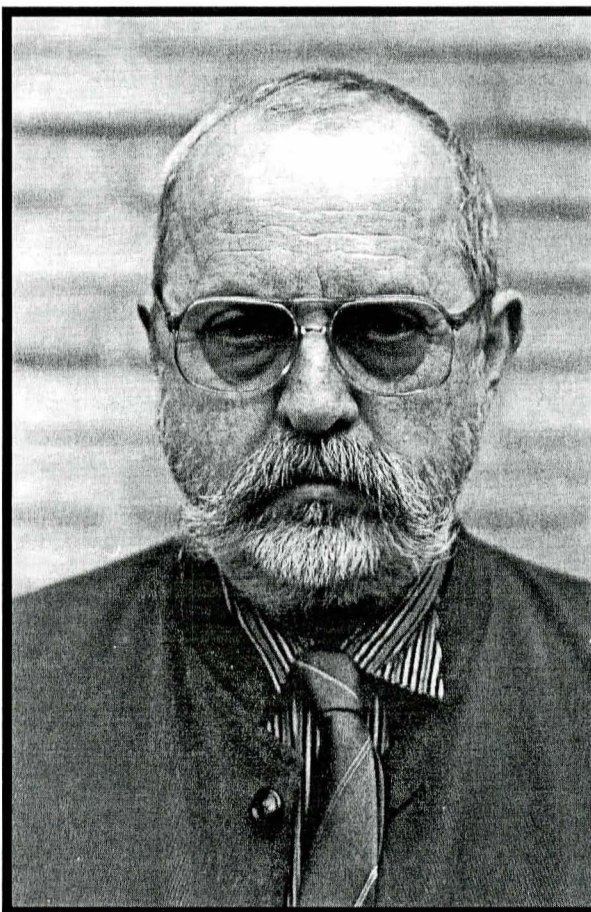

La 4 decembrie 2000, la Paris, s-a săvârșit din viață prietenul nostru Horia Bernea. La 30 octombrie luase parte, pentru ultima oară, la una din ședințele Comisiei și, anunțându-ne că va lipsi din țară „pentru câteva luni“, ne ruga să nu-l socotim *absent nemotivat*. De *absență* nu poate fi vorba niciodată pentru cineva care, cu o personalitate ca a lui, puternică și dreaptă, imprima asupra oamenilor și situațiilor pecetea sa.

De la început, adică din 1990, când a fost rechemată la viață Comisia, a fost cu noi. Nu atât ca pictor celebru, ci ca unul dintre cei care, în anii întinericului, s-a bătut pentru monumentele istorice (de pildă, pentru vechiul Sf. Spiridon din București). Apoi a creat Muzeul Țăranului Român. Ca puțini alții în acești zece ani, a știut să construiască o instituție, să adune oamenii care s-o însușească, să inventeze prilejurile de a-i reînvia solidaritatea. Pentru bisericuțele de lemn, din care a salvat câteva aducându-le la Muzeu sau în preajma lui, a fost mereu gata să intervină, preocupat de protecția acestor lăcașuri de închinare pe care nu și le-ar fi putut

închipui, în ruptul capului, ca „piese de inventar“, fiindcă în ochii săi, ele nu-și pierduseră sfințenia. Datorită lui, Muzeul a fost înzestrat cu o revistă, **Martor**, o excelentă publicație de antropologie și istorie religioasă. O fundație, căreia i-a dat numele predecesorului pentru care avea un adânc respect, Al. Tzigara-Samurcaș, va duce mai departe programul de activitate pe care el îl concepușe. Când se va întoarce într-una din sălile Muzeului casa lui Antonie Mogoș, așa cum o dorise, va fi refăcută încă o legătură cu situația dinainte de 1948, înregistrându-se moștenirea pe care a vrut s-o aibă în seamă.

Onestitatea și curajul nu sunt chiar calitățile cele mai obișnuite - priviți numai în jur! A le arăta nu-l face pe cineva popular. Și el nici măcar nu se sfia să le arate. Din cauza credinței sale că, dacă dispare țăranul, această țară nu mai are de ce trăi, a atras atenția asupra părții încă neexplorate din universul artistic și din tradiția de gândire care-l inspiră pe acesta. Pietatea lui față de monumente era o dorință obstinată de a cruța cât mai mult dintr-un trecut care se distruge sau se falsifică pe zi ce trece. Chiar dacă am mai rămas unii care simțim ca el, nu mai e nimeni care s-o spună așa de hotărât, cu o îndârjire care părea că-l înăbușă. Poate că ceea ce l-a ucis a fost dezamăgirea că o politică meschină, interesată și brutală a pus stăpânire pe societatea românească.

Andrei Pippidi